

**НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
(Національне агентство)**

**ДЕПАРТАМЕНТ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ТА
МОНІТОРИНГУ СПОСОБУ ЖИТТЯ**

бульв. Дружби народів, 28, м. Київ, 01103, тел. (044) 200-08-27, факс (044) 200-06-97,
тел.тех.підтримки (044) 200-06-94, тел.гарячої лінії (044) 200-08-29,
тел. повідомлень про корупцію (044) 200-06-91, факс (044) 200-06-97,
офіційний веб-сайт www.nazk.gov.ua, e-mail: info@nazk.gov.ua

№ _____ На № _____ від _____

**Голові громадської ради при
Національному агентстві з
питань запобігання корупції
Тарану В.В.**

бульв. Дружби народів, 28,
м. Київ, 01103

Шановний Вікторе Вікторовичу!

У Національному агентстві з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) розглянуто Ваше звернення від 15.06.2017 № 017/06/2017 та повідомляється про таке.

1. Відповідно до змін, внесених Законом України № 1975-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей фінансового контролю окремих категорій посадових осіб» від 23.03.2017 (далі – Закон № 1975-VIII,) суб'єктами декларування є, зокрема, фізичні особи, які отримують кошти, майно в рамках реалізації в Україні програм (проектів) технічної або іншої, в тому числі безповоротної, допомоги у сфері запобігання, протидії корупції (як безпосередньо, так і через третіх осіб або будь-яким іншим способом, передбаченим відповідною програмою (проектом) (абзац другий пункту 5 частини першої статті 3 Закону України «Про запобігання корупції»; далі - Закон).

Під сферою запобігання корупції слід розуміти будь-яку діяльність, пов'язану із системою заходів запобігання корупції, передбачених Законом, зокрема (але не вичерпно):

- участь у формуванні чи реалізації антикорупційної політики (ст. 18 Закону);

- участь у розробці, виконанні чи контролі за виконанням антикорупційних програм (ст. 19 Закону);

- будь-які форми участі громадськості в заходах щодо запобігання корупції, передбачених у статті 21 Закону;

- інформування Національного агентства про можливе відображення недостовірних відомостей у декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (ст. 50 Закону);

- інформування Національного агентства про невідповідність рівня життя суб'єктів декларування задекларованим ними майну і доходам (ст. 51 Закону);

- проведення громадської антикорупційної експертизи (ст. 55 Закону);

- направлення запитів про отримання інформації, передбаченої у частині другій статті 60 Закону.

Під сферою протидії корупції слід розуміти діяльність спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції) стосовно виявлення, припинення, розслідування, притягнення до відповідальності за вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень.

З урахуванням положень Порядку залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 р. № 153 (далі – Порядок) під «проектом» слід розуміти документ, яким визначаються спільні дії учасників проекту (донорів, виконавців, бенефіціарів, реципієнтів), а також ресурси, необхідні для досягнення цілей надання міжнародної технічної допомоги протягом установлених строків; «програма» - це проекти, об'єднані для досягнення спільної мети.

Відповідно до наведених положень абзацу другого пункту 5 частини першої статті 3 Закону, суб'єктами декларування є фізичні особи, які отримують кошти, майно в рамках реалізації в Україні програм (проектів) у сфері запобігання, протидії корупції «як безпосередньо, так і через третіх осіб або будь-яким іншим способом, передбаченим відповідною програмою (проектом)». Таким чином, суб'єктами декларування є як ті фізичні особи, які отримують зазначені кошти, майно безпосередньо, так і ті, хто отримує зазначені кошти, майно через третіх осіб або в будь-який інший спосіб, але за умови, що це передбачено відповідною програмою чи проектом (їхнім бюджетом, описом тощо).

В цьому випадку це можуть бути і особи, які в рамках навчальних чи просвітніх заходів у сфері запобігання, протидії корупції безоплатно отримують презентаційні чи навчальні матеріали, канцелярське приладдя, послуги з проживання, харчування, компенсацію вартості проїзду до місця проведення заходу тощо за рахунок коштів та відповідно до такої програми чи проекту, незалежно від того, яка організація чи особа виплачують такі кошти/надають відповідне майно.

Крім того, зазначене положення охоплює осіб, які отримують кошти, майно в рамках реалізації в Україні програм (проектів) технічної або іншої, в тому числі безповоротної, допомоги у сфері запобігання, протидії корупції незалежно від того, чи надаються такі кошти або майно за здійснення заходів, безпосередньо пов'язаних із запобіганням, протидією корупції. Тобто, це положення охоплює, зокрема, фізичних осіб, які надають послуги, виконують роботи, постачають товари, які прямо не мають відношення до запобігання чи протидії корупції (наприклад, послуги з прибирання, постачання продуктів харчування чи канцелярського приладдя тощо), за умови, що це було передбачено відповідною програмою (проектом).

Слід врахувати, що наведене та інші положення пункту 5 частини першої статті 3 Закону поширюються лише на зазначених в ньому фізичних осіб і не поширюються на фізичних осіб – підприємців та юридичних осіб.

2. Під «технічною допомогою» у наведеному положенні Закону слід розуміти міжнародну технічну допомогу. Відповідно до Порядку міжнародна технічна допомога – це фінансові та інші ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються донорами на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України. Під «безповоротною допомогою» слід розуміти кошти або будь-яке інше майно чи майнові права, передані отримувачу допомоги згідно з договорами дарування, іншими подібними договорами або без укладення таких договорів (благодійні внески, пожертвування).

3. Під «систематично» у наведеному положенні Закону можна розуміти виконання зазначених робіт чи надання послуг більше одного разу упродовж одного року.

При цьому відслідковування систематичності діяльності здійснюється безпосередньо фізичною особою, яка, в разі систематичного виконання такої діяльності (див. вище), стає суб'єктом декларування і, відповідно, зобов'язана дотримуватися вимог фінансового контролю, передбачених Законом.

4. Відповідно до абзацу третього пункту 5 частини першої статті 3 Закону, суб'єктами декларування є також фізичні особи, які систематично, протягом року, виконують роботи, надають послуги щодо імплементації стандартів у сфері антикорупційної політики, моніторингу антикорупційної політики в Україні, підготовки пропозицій з питань формування, реалізації такої політики, - якщо фінансування (оплата) таких робіт, послуг здійснюється безпосередньо або через третіх осіб за рахунок технічної або іншої, в тому числі безповоротної, допомоги у сфері запобігання, протидії корупції.

Визначальною ознакою при кваліфікації особи суб'єктом декларування за цим положенням є отримання нею оплати (фінансування) за рахунок технічної або іншої, в тому числі безповоротної, допомоги у сфері запобігання, протидії корупції, а також здійснення роботи чи надання послуг, стосовно яких отримана оплата. Але при цьому фізична особа стає суб'єктом

декларування, якщо вона сама безпосередньо здійснювала певну діяльність у сфері запобігання, протидії корупції, а саме виконувала роботи чи надавала послуги щодо імплементації стандартів у сфері антикорупційної політики, моніторингу антикорупційної політики в Україні, підготовки пропозицій з питань формування, реалізації такої політики.

При цьому, йдеться конкретно про виконання фізичною особою дій щодо імплементації стандартів у сфері антикорупційної політики, моніторингу антикорупційної політики в Україні, підготовки пропозицій з питань формування, реалізації такої політики. Відповідно, цей абзац не стосується осіб, які надають інші послуги чи виконують інші роботи, у тому числі, надання в оренду приміщення, доставку питної води, виготовлення друкованої продукції тощо.

5. Відповідно до абзацу четвертого пункту 5 частини першої статті 3 Закону, суб'єктами декларування є також фізичні особи, які є керівниками або входять до складу вищого органу управління, інших органів управління громадських об'єднань, інших непідприємницьких товариств, що здійснюють діяльність, пов'язану із запобіганням, протидією корупції, імплементацією стандартів у сфері антикорупційної політики, моніторингом антикорупційної політики в Україні, підготовкою пропозицій з питань формування, реалізації такої політики, та/або беруть участь, залучаються до здійснення заходів, пов'язаних із запобіганням, протидією корупції.

З урахуванням положень Закону України «Про громадські об'єднання» та інших актів законодавства України, до керівників, осіб, що входять до складу вищого органу управління, інших органів управління громадських об'єднань, інших непідприємницьких товариств відносяться, зокрема:

- усі члени загальних зборів, з'їзду, конференції чи іншого вищого органу управління громадського об'єднання, іншого непідприємницького товариства, якщо таке об'єднання чи товариство здійснюють зазначену в абзаці діяльність;

- керівники та члени органів управління громадських об'єднань, інших непідприємницьких товариств, якщо таке об'єднання чи товариство здійснюють зазначену в абзаці діяльність. Органи управління та керівник об'єднання (товариства) визначаються в його статуті. Таким органом може бути, зокрема, правління чи інший виконавчий орган (у тому числі, одноособовий, наприклад, голова, виконавчий директор організації). При цьому слід врахувати, що наглядова рада об'єднання (товариства) не є органом управління, якщо інше не визначено в статуті організації.

Слід врахувати, що тип відносин між членом органу вищого чи іншого органу управління, а саме трудові чи цивільно-правові відносини, оплачувана робота чи ні, не має значення для цілей наведеного положення. Фізична особа вважається суб'єктом декларування, якщо входить до складу зазначеного органу або є керівником громадського об'єднання, іншого непідприємницького товариства, яке здійснює визначену в абзаці діяльність.

6. Поняття громадського об'єднання визначено в Законі України «Про громадські об'єднання»: добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів.

Поняття непідприємницького товариства визначено в Цивільному кодексі України, відповідно до якого товариством є організація, створена шляхом об'єднання осіб (учасників), які мають право участі у цьому товаристві. Товариство може бути створено однією особою, якщо інше не встановлено законом (ст. 83 Цивільного кодексу). Непідприємницькими товариствами є товариства, які не мають на меті одержання прибутку для його наступного розподілу між учасниками (ст. 85 Цивільного кодексу). Приклади непідприємницьких товариств: кооперативи (крім виробничих), благодійні організації, торгово-промислові палати, політичні партії, релігійні організації, професійні спілки, адвокатські об'єднання, кредитні спілки, творчі спілки, саморегулятивні організації тощо.

Стосовно керівників або членів органів управління громадських об'єднань, інших непідприємницьких товариств, що здійснюють визначену антикорупційну діяльність, то відповідні фізичні особи є суб'єктами декларування лише в разі фактичного здійснення відповідної діяльності зазначеною організацією. Тобто зазначення антикорупційної діяльності в статутних документах організації не є підтвердженням здійснення такої діяльності. Так само якщо організація здійснює на практиці антикорупційну діяльність, хоча відповідна діяльність не зазначена в її статутних документах, то вона все одно потрапляє під дію зазначеного положення. Наприклад, якщо громадська організація, основна діяльність якої пов'язана із захистом навколишнього середовища, здійснюватиме діяльність у сфері запобігання корупції, то її керівники, члени органів управління стануть суб'єктами декларування відповідно до Закону.

7. Словосполучення «та/або беруть участь, залучаються до здійснення заходів, пов'язаних із запобіганням, протидією корупції» стосується не фізичних осіб, а громадських об'єднань, інших непідприємницьких товариств. Тобто якщо об'єднання (товариство) не здійснює свою основну діяльність у сфері запобігання, протидії корупції, але бере участь, залучається до здійснення заходів, пов'язаних із запобіганням, протидією корупції, то керівники та члени органів управління такого об'єднання (товариства) є суб'єктами декларування у розумінні Закону.

8. Стосовно подання повідомлення про суттєві зміни в майновому стані особами, передбаченими пунктом 5 частини першої статті 3 Закону, Національне агентство зазначає, що вимоги статті 52 Закону поширюються на всіх суб'єктів декларування без винятку, у тому числі на осіб, передбачених зазначеним пунктом.

Відповідно до Прикінцевих положень Закону №1975-VIII, особи, яких зазначеним законом було віднесено до суб'єктів декларування, подають

першу декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у 2018 році за період з дня набрання чинності цим законом до 31 грудня 2017 року.

Це положення стосується лише обов'язку подання декларації і не поширюється на інші вимоги фінансового контролю, передбачені Законом. Таким чином, з дня набрання чинності змінами, передбаченими Законом № 1975-VIII, а саме з 30 березня 2017 року, фізичні особи, передбачені пунктом 5 частини першої статті 3 Закону, повинні дотримуватися вимог статті 52 Закону, а саме подавати повідомлення про суттєві зміни в їхньому майновому стані, повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента.

Будемо вдячні за надання додаткових пропозицій чи зауважень.

З повагою

Керівник Департаменту

Г.Ж. Соломатіна